

GAZETA LWOWSKA.

W Srodę

N^{ro}. 48.

28. Kwietnia 1819.

Wiadomości zagraniczne.

Zjednoczone Stany Ameryki północney.

Zgromadzenie prawodawcze w Państwie Ohio na wniosek niejakiego P. Foos uchwaliło rzecz godną uwagi, to jest, aby prosić Senatorów i Reprezentantów na Kongressie, o przedstawienie u Rządu: by się udał do Rządu Hiszpańskiego o udzielenie przywileju na budowę kanału dla okrętów wielkich w Nowey Hiszpanii, przez jezioro Nicaragua, lub w innem miejscu stosownem, przezco by połączyło się morze Atlantyckie z Oceanem spokojnym. Nie można zapoznać korzyści, któreby wynikły dla Zjednoczonych Stanów, gdyby ten plan przyszedł do skutku. Drogę do brzegów wschodnich ukróconoby o 900 mil, uniknionoby niebezpieczney żeglugi koło przylądka Horn, ułatwionoby nazawsze rybołówstwo na wieloryby i psy morskie, tudzież handel futrami, i handel Wschodnio - Indyjski, nakoniec popartoby znacznie osadnictwo w tej okolicy.

Wielka Brytania.

Traktat, mocą którego Hiszpania ustąpiła Florydy Zjednoczonym Stanom Ameryki północney, sprawił w Londynie bardzo wielkie wrażenie. Gazeta Londyńska Times, (acz to jest dziennik opozycyjny, wszakże od dawna szczególnie Ameryce nieprzyjaźny) tak się w tej mierze wypisnie: „Traktat ten pociągnie za sobą naynieprzymienniejsze skutki dla Anglii. Amerykanie stawiają się teraz Panami marynarki na kanale Bahamskim, mogą każdej chwili trzymać w oblężeniu osady Angielskie w Indiach zachodnich, osobiście Jamajkę; w czasie wojny mogą napętnić odnogę Meksykańską swoimi korsarzami. Miałaby Anglia nie mieć prawa i powinności sprzeciwienia się przedsięwzięciom, zmieniającym zupełnie postać Państw obustronnych? Jeżeli Kongress nie

postanowi ostatecznie, naganić ów łaknący krwi postępek Jenerała Jacksona, będziemy musieli żądać zadosyćuczynienia za popełnione zabójstwo na owych dwóch Anglikach. Siła Anglii zasada się szczególnie na gorliwości charakteru iey mieszkańców; skoro się okazemy słabymi, cierpiąc wyrządzoną nam obrazę, upadnie cała potęga nasza. Gazeta Ministerska Kurjer mówi wprawdzie to samo tożnem nieukontentowania z powodu odstąpienia Florydy, lecz jakichże środków przeczność ieli się Ministrowie, aby przeszkodzić Amerykanom, wkroczyć do Kanady? Czytajmy traktat handlowy; przypuszcza ón Amerykanów do udziału nayważniejszych źródeł pomocnych naszej marynarki, bez naymniejszego wynagrodzenia za to Anglii etc. etc.“ — Przeciwno twierdzeniu gazety Londyńskiej Times, że Anglia ma prawo sprzeciwić się odstąpieniu Florydy ze strony Hiszpanii na rzecz Zjednoczonych Stanów Ameryki północney, pisze inny dziennik Angielski: „Ponieważ podczas ostatniego podziału Kraiów Europejskich Zjednoczone Stany Ameryki północney nie były wcale pytane, i ponieważ trudno, aby w podobnych okolicznościach pytaniami bydy mogły, przeto rozumowanie dziennika Times przynajmniej według zasad prawnych samo przez się obalone zostaje.“

Ostatnie posiedzenia Parlamentu Angielskiego nie nadarzały nic większey wagi. Izba niższa odebrała mnóstwo prośb o lepsze urządzenie systemu wyborowego w miasteczkach Szkockich, gdzie Członkowie Parlamentowi zazwyczaj sami siebie obierają. Lord Adwokat twierdził, że naywiększa część mieszkańców Szkockich nie życzy sobie w tem żadney odmiany; doznał atoli mocnego odporu ze strony P. Mackintosha. — Dnia 16. Marca też Izba pozwoliła P. Brandowi wnieść projekt do prawa względem poprawienia ustaw o polowaniu. Przedstawił ón, iak oburzającą jest rzeczą, że co rok po 1000 do 1500 nędzielniejszych ludzi dla kradzieży zwierzyzny w więzieniach usychać musi, ucząc się tam próżniac-
(

twa i innych złych nałogów. Tegoż samego dnia Lord Auckland w Izbie wyższej mówił przeciwko używaniu dzieci do wycierania kominiów Lord Lauderdale proponował, aby badanie w tej mierze na 5 miesięcy odroczyć, na co 37 głosami przeciwko 20 zezwolono. — Dnia 19go mówił Lord Folkstone przeciwko wyznaczeniu 10,000 funt. szterl. dla Xięcia Yorka jako opiekuna osoby Królewskiej, twierdząc, że co pozwolone było dla zmarłej Królowej, to nie może mieć miejsca dla Xięcia Yorka, ponieważ summa ta wyznaczona była Królowej jako wynagrodzenie za utrzymywanie Dworu, czego Xięciu Yorkowi nie potrzeba; że staranie o Osobie Króla należałoby poruczyć komuś, mieszkającemu w mieście, i że najzdolniejszymi do tego byłoby Królewny. Poparł go P. Lyttleton, czyniąc tę uwagę, iż okoliczność ta wznieca podejrzenie przeciwko urzędowi, iakoby do obciążenia go pobudką były pieniądze nie służba. Nie nastąpiła atoli żadna uchwała. — P. Hume skarżył przeciwko wymierzaniu sprawiedliwości w Indiach w schodnich, gdzie sądownictwo cywilne wypuszczane bywa w dzierżawę temu, kto daie najwyższe za przychody Władzy sądowej, gdzie niezmierna opłata stemplu i 25 procentu od summy zaharzonej równa się prawie odmowieniu sprawiedliwości, i gdzie rzadko kto dożyje końca processu. P. Canning przyznał to sam po części, oświadczył atoli, że w roku niniejszym żadne zarządzenie nastąpić nie może. — Dnia 24go Kanclerz Izby skarbowej na zapytanie P. Lamba odpowiedział, że nie jest zamiarem jego nakładać nową opłatę od iakowego przedmiotu, że atoli zaręczyć nie może, czyli nie przedsięwzję się inne kroki, będące w związku z budżetem. — Dnia 25go tajny Wydział Izby niższej skończył roztrząsanie stanu Banku, lecz zdanie sprawy nie przyszło jeszcze do skutku; nadto roztrząsanie tego przedmiotu nieukończono jeszcze w Wydziale Izby wyższej. — Dnia 26go Izba wyższa zezwoliła na wniosek Lorda Darnleja, ażeby żądać przełożenia papierów tyczących się stanu marynarki. — Sędziowie policyjni przedstawili Parlamentowi, że więzienia tak są przepelnione iż już i miejsca znaleźć w nich nie można. — Dyrektor Mennicy doniósł Parlamentowi, że Bank otrzymywać będzie co tydzień po 30,000 funt. szterl. w srebrze; i w samej rzeczy zaczął Bank wypłacać bankierom Londyńskim w srebrnej monetcie. — Dom Rothschilda ogłosił, że zaczawszy od dnia 1go Kwietnia wypłacać będzie półroczny procent od pożyczki Pruskiej. — W Liwerpoolu

zawiesiło znów trzy domy handlowe wypłaty swoje, mianowicie Buchonan, Smith i John Hay; toż samo dom Baghotta w Cheltenhamie. — Z powodu spadania ceny bawełny, wysłano z Liwerpoola gonców do Kalkuty, aby zawieszono posełanie tego artykułu. — Długi Kompanii wschodnio-Indyjskiej wynoszą 34,184,137 funt. szterl.; od 5,013,539 nie płacą procentu, od 29,058,723, płacą po 6 — a od reszty po 8 i 9 procentu.

Francya.

Niemiecka gazeta powszechna umieściła poniższy list datowany z Paryża d. 28. Marca: „Nienawisć Ultraroyalistów ku Ministerium wykrywa się jeszcze bardziej niż kiedy od czasu, iak Ministrowie potrafił zniweczyć zamachy ich, wymierzone przeciwko prawu wyborowemu. Między punktami, względem których uskarżają się na Ministrów, jest najcielniejszy ten: że jeszcze ciągle odmieniają urzędników pojedynczych we wszystkich gąszczach zarządu cywilnego, równie iak i Szefów Władz wojskowych. Jeden z organów tego stronnictwa, tak się wyraża w tej mierze: „Gotując nowe prawo dla nadania Ministrów większej jeszcze Władzy, oraz z bezwładnienia Narodu po trzymiesięcznem milczeniu, zachodzą wszędzie zmiany urzędników. Gdy atoli Monitor pomija ten przedmiot, i nie umieszcza żadnych więcej dekrétów, starać się musimy zasiągnąć w tej mierze wiadomości z listów prywatnych, które dowodzą, że szczególniej Minister spraw wewnętrznych nie ustaje przeczystczać miejsca urzędników. Z każdym dniem pomnaża się liczba oddalonych Podprefektów; następcy ich są w ogólności ludzie przeciwnych zdań politycznych. Minister wojny zmienił niedawno 321 Oficerów; wola Ministra, była iedynym powodem tej zmiany. Wynaleziono sposób nowy zezdania z urzędów, donosząc tym, których chcą oddalić, że żądają dymissyi ich przyieto, gdy tymczasem usuniętym ani się śniło żądać dymissyi. To systema rozciąga się szczególniej na żandarmeryję. Czterech Pułkowników uchylono naraz z tego korpusu, podobnych środków użyto także i względem innych Oficerów żandarmeryi. A przecież zgadzają się powszechnie, iż byłoby niepodobiestwem wystawić korpus, któryby celował bardziej przychylnością do dynastyi Burbonów, aniżeli ten, który urządzono w ostatnich latach. Temi wszystkimi sposobami chcieliby doprowadzić Royalistów do tego, aby w rozpacz dopuścili

się iakiego kroku dowolnego. Lecz nie uczynią oni tego. Mówią oni Królowi prawdę w uszanowaniu, ale bez bojaźni. etc. etc.“ W tey prawie myśli piszą wszystkie inne czasowe pisma ultraroyalistów, i zdaie się, że musieli sobie dać słowo, aby przeistaczać wszystko. Podobnież ganią mocno przedsięwzięcia P. Louis w zawodzie finansowym; Powstają oni, nie tylko przeciwko projektowi zaprowadzenia po Departamentach ksiąg pomocnych wielkiej księdze długów narodowych, ale nawet przeciwko ogromnym summom, żądanym od Izb obu na potrzeby roku bieżącego, a na to zgadzają się wszystkie stronnictwa. Szczególniey było dla nich rzeczą uderzającą, iż żądano summy 186 milionów do zaspokoienia zaległości roku zeszłego. Przyydzie zapewne do żywych rospraw w tey mierze.“

List, datowany z Francyi d. 30. Marca, a umieszczony w Niemieckiey gazecie powszechney zawiera: „Projekt Parów, aby prawo wyborowe podpadło odmianie został szczęśliwie odrzucony w Izbie Deputowanych. Tak więc Naród wygrał bitwę z domowymi nieprzyjaciółmi, których niedołężność okazała się teraz iawniey ieszcze niż pierwey. Ostateczne zwycięztwo Rządu konstytucyynego, nad zwolennikami feudalizmu, staie się przez to coraz pewnieyszem, i jest ze wszech miar ważnym powodem do uspokojenia nas względem przyszłości. Z tem wszystkiem nie tajemiy tego, że mogą nastąpić nowe przedsięwzięcia na obalenie konstytucyynych praw naszych. Będziemy znou walczyć i zwyciężać, aleteż trwonić będziemy czas i siły na sporach, które pewnie nie powiększają zewnętrznhey siły naszej. Wewnętrzne niezgody trawią całą naszą uwagę, odosobniają nas, i przez nie zapominamy, że istota każdej siły zawisła nie tylko sama od siebie, ale i od tego, co ją otacza. Europa przywdziała inną postać na siebie; z tego powodu powstały w Państwach nowy interest i nowe obawy. Nie możemy tego pomiać niebacznie, powinniśmy zachować politykę nie tylko wewnętrzną ale i zewnętrzną; ieżeli całe usiłowanie nasze obrocieimy na utrzymanie spokoyności wewnętrznhey, rozwiać się będzie coraz bardziey systema reszty Europy tak dalece, że nie będziemy w stanie stawić iey czoło naówczas, gdyby stała się dla nas grózną. Nie chcemy mieszać się w obce sprawy; ależ iak Europa nie patrzyłaby obojętnie na pewne całkowite zmiany we Francyi, tak równie i nam nie należałoby wielkich zmian w innych Państwach Europejskich, za obce dla nas poczytywać. Europa

składa się z Państw bardzo potężnych, i mniey możnych; a nawet i słabych, których niebezpieczeństwo uznać musielibyśmy w razie zachodzącym, za nasze własne... Równe w interesach stosunki, tworzą związek Państw naybezpiecznieyszy. Nie będzie nikt utrzymywać, że Europa nie będzie miała na przyszłe czasy żadnego innego interessu, iak tylko łączyć się przeciwko Francyi. Przypuścić można bardzo łatwo wypadki, gdzie wiele Państw Europejskich życzyłoby sobie uchylić niebezpieczeństwo, niepochozące bynajmniey ze strony Francyi, owszem, któreby mogło równie i Francyie zagrażać. Pomyśleć nad takimi wypadkami ile można iak naywcześniey, ale nie dopiero wrazie potrzeby, iest radą zdrowey polityki. Obecnie więc byłaby dla nas pora, pozawierać i ustalić związki, iakich wymagała w Europie natura rzeczy i niebezpieczne zawsze stosunki między potęgą a słabością Państw rozmaitych. Lecz iakże mamy zatrudnić się rozwiązaniem tak ważnego zadania, gdy domowe niezgody nasze zabierają nam wszystkie siły? Te to domowe niezgody nasze są źródłem naszej nie-mocy; są one chorobą, która nie pierwey nieczoną bydz może, dopóki z ciała nie będzie wyprowadzony iey zaród (materia peccans). Z tem wszystkiem, czyliż zawsze pracować będzie Europa na korzyść Anglii? Czyliż owa namiętna nienawiść ku nam, będzie iey wieczną przeszkodą widzenia, że przyrodzenie dało nam rozległe brzegi, i że Kray nasz leży naprzeciw wysp Angielskich? Czas przecie, aby zważyć, że Francya i Napoleńska iuż nie istnienie więcey, że ciągle uzbraianie się na nas byłoby iedno, co banie się upiorów, że tak, iak było mądrością połączyć wszystkie siły Europy przeciwko Państwu Napoleonu, byłoby nie mądrością, gdyby tych środków nżywano ciągle przeciwko Francyi dzisieyszey, która nie iest bynajmniey nieprzyjaciółką drugich Państw Europy, która owszem równy ma interest z resztą stałego ładu, i iest przyrodzonym sprzymierzeńcem wszystkich Państw słabszych... Dopiero, kiedy nasz Rząd konstytucyyny wznieście niewątpliwe iuż panowanie swoje nad fakcyjami burzycieli spokoyności i feudalistów, tudzież rozpozna i utrzyma posadę swoją w Europie kiedy polityka iego wzbiie się do wyższego szczytu, niżby miała tylko przemysliwać nad środkiem, iakiegoby użyć przeciwko niesnaskom domowym, wtenczas dopiero powiemy, że otrzymaliśmy zupełne zwycięztwo nad nieprzyjaciółmi, i że utrzymanie naszej niepodległości zawisło

od utrzymania pokoju. Napoleon zawierał wiele traktatów pokoju, lecz żaden nie był trwały, ponieważ nie zapewniał sprawy Ludów ale wystawiał je na wewnętrzne niezgody między sobą. Co u niego było nieprawością, nie stałoby się prawem u drugih, gdyby mieli chęć wstąpić w jego ślady. Dla tego też ultraści są nie tylko nieprzyjaciółmi naszymi, ale nawet pokoiu Europejskiego, który wtenczas tylko jest zapewnionym, gdy Francya będzie potężną i możną, to jest, gdy będzie w stanie użycia sił swoich ku zapewnieniu sprawy Europy, nie będąc przymuszona szafować niemi na odparcie terroryzmów wieków dawniejszych."

Dziennik Lugduński z d. 2. Kwietnia umieścił zdarzenie, które jest wielką zagadką: Kupiec nazwiskiem Gutton zniknął z domu swojego z żoną i córką tak, że nie wiedzą jakim sposobem. Widziano ich jeszcze w domu d. 27. Marca w wieczor do godziny gtey, lecz nazajutrz już ich więcej nie obaczono. Podczas śledztwa sądowego, znaleziono jeszcze stół niesprzątniony po wieczery; łożka dowodziły, że w nich jeszcze spać musieli, i nie postrzeżono najmniejszego nieładu w ich pomieszkaniu; owszem wszystkie srebra, zegary klejnoty zostały na swoim miejscu, niemniej i pieniądze znalezione w pokoiach i w sklepie. D. 28. z rana znaleziono kupcową nieżywą w Irigny nad rzeką Rodanem, w sieci rybackiej. Miała na głowie czypek nocny, i suknie na sobie, z dnia poprzedniego. Nie dostrzeżono na iey ciele najmniejszego śladu zabójstwa. O kupcu i córce nie jeszcze nie wiemy.

Zjednoczone Niderlandy.

W Bruxelii wyszło drukiem usprawiedliwienie się (*Memoire justificatif*) Ludwika Buchoz fabrykanta octu winnego, osiadłego w Bruxelii Francuza, który wpłatany został w sprawę doniesionego zamachu na uprowadzenie Cesarza Alexandra. Jest to wprowadzenie słabe tylko objaśnienie co do ogółu; jednakże zdaje się z niego wykazywać, że spisek ów istniał rzeczywiście. Chociaż P. Buchoz co do osoby swojej okazać się chce zupełnie niewinnym, przyznaje wszelako, że był Officer Francuzki Adolf Pouillot przezwany Lacroix przyszedł do niego d. 3. Listopada 1818, i wyjawiał mu, iż zawzięcie się spisek, którego celem jest, zatrzymać Cesarza Alexandra na drodze, przymusić go do podpisania odezwy do Francuzów, aby Napo-

leona przyzwano, syna obwołano Cesarzem, a Arcy-Xiężnę Maryię Ludwikę Rejentką, lub zabić go, gdyby się temu opierał. Pouillot wprowadził doniosł o tem Policyi na rozprawę Buchozą, i złożył iey odezwę, do której podpisania przymusić chciano Cesarza Alexandra, a której układaczem miał być niejaki Piger, wszelako pomimo to, niewieziono Buchozą sposobem niepojętym, jako uczestnika tego spisku. Nakoniec spiskowi nakupić mieli w Bruxelii d. 7. Listopada broni za 1500 frank. a d. 8go odebrać miał Piger przysięgę od dwóchset kontrabandyerów konnych i uzbrojonych, złożonych po części z pikinierów dawney gwardyi i t. d.

Prussy.

Król miał iechać do Włoch, lecz odmienił swój zamiar, i tego lata będzie w kąpielach w Baden. — Jenerał Hocke, dowódzcy naczelnie w Kobleneyi wydał rozporządzenie, aby wojsko pod rozkazami jego będące podczas dni niedzielnych zaniechało ćwiczenia i muzyki w poblikości kościołów, a to dla nieprzeszkadzania nabożeństwu. — Od Renu donoszą, że tameczny Rząd Królewsko-Pruski wydał rozporządzenie do Przetożonych powiatowych, aby donosili owych Xięży katolickich, protestanckich i innych, którzyby przez zasady niezgodne z ich powołaniem, przez złe postępy albo przez głośne znieważanie ustaw krajowych stali się niegodnymi stanu swojego. — W Münster ogłoszono rozporządzenie Ministeryalne, że ci, którzy za obcego Rządu tylko według formalności cywilney związku małżeńskie pozawierali, bez opłaty należytości kościelnych i bez zapowiedzi pobłogosławienie duchowne otrzymać, w razie zaś, gdyby z dozwolenia tego korzystać zaniebawali, według uznania zwierzchniczey Władzy kościelney od współczenstwa kościelnego wyłączeni być mogą. — W teraźniejszym obwodzie Państw Pruskich liczą 6,370,380 Protestantów, 4,023,513 Katolików, 15,333 Mennonitów i 127,345 Żydów, z których 150 służy przy woysku. — Niedawno skazano w Berlinie Officera, który drogiego w poiedynku zastrzelił, na zoletnie więzienie w twierdzy, z dwóch zaś sekundantów jednego na 5 drugiego na 3 lata. — Gazety Berlińskie umieściły rozporządzenie Rządowe z dnia 16go Marca, że gdy ćwiczenia gymnastyczne otrzymają nowe urządzenie, przez które weyda w stosunki z ogólną edukacją, przeto otworzenie rzeczonych ćwiczeń aż do dalszego rozporządzenia zawieszonem być musi.